

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΛΛΙΑΝΟΣ

Βουλευτής Β3' Νότιου Τομέα Αθηνών – ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

25/6/2026

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς:

- την Υπουργό Πολιτισμού

Θέμα: «Ζήτημα υψηλής ιστορικής και πολιτιστικής αξίας η προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη του ρωμαϊκού υδραγωγείου Μόριας»

Το ρωμαϊκό υδραγωγείο Μόριας αποτελεί ένα σπουδαίο μνημείο τόσο για το πανέμορφο και πλούσιο σε ιστορία και πολιτισμό νησί της Λέσβου, όσο και ευρύτερα για τη χώρα μας. Αυτό το μοναδικής αρτιότητας και καλαισθησίας τεχνικό επίτευγμα της αρχαιότητας αντιμετωπίζει σήμερα σημαντικούς κινδύνους που οφείλονται σε μία σειρά από αιτίες.

Πέραν άλλων αναφορών σε τοπικό και πανελλήνιο επίπεδο για αυτό το εξαιρετικό αρχαίο δημιούργημα αλλά και τους κινδύνους που αντιμετωπίζει, στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Πολιτισμού αναρτήθηκε στις 16 Μαρτίου 2021 από το Γραφείο Τύπου του Υπουργείου σχετικό δελτίο τύπου με θέμα: «*Το ρωμαϊκό υδραγωγείο της Μόριας*», όπου επισημαίνονται τα ακόλουθα:

«Το ρωμαϊκό υδραγωγείο της Μυτιλήνης, είναι ένα από τα σημαντικότερα τεχνικά έργα της αρχαιότητας. Χρονολογείται πιθανώς στο τέλος του 2ου ή στις αρχές του 3ου μ.Χ. αιώνα. Έχει έντονα κλασικιστικά στοιχεία, γι' αυτό και θεωρήθηκε "αδριάνειο". Κατασκευάστηκε για τη μεταφορά νερού από τις πηγές του Ολύμπου μέχρι την αρχαία πόλη της Μυτιλήνης, σε διαδρομή περίπου 28 χλμ. Υπολογίζεται ότι η ποσότητα νερού που προμήθευε στην πόλη ήταν 127.000 κυβικά μέτρα, την ημέρα.

Ο τεχνικός του έργου ήταν πραγματικά μεγαλοφυής, αφού έλυσε το πρόβλημα της συνεχούς ροής του νερού, που περνούσε από ανομοιογενή εδάφη, με διαφορετική στάθμη, γεφυρώνοντας τις κοιλάδες με τοξοστοιχίες, πάνω από τις οποίες περνούσαν οι αγωγοί του νερού. Τμήματα υδατογεφυρών και αγωγών διατηρούνται ορατά σε διάφορα σημεία κατά μήκος της διαδρομής του.

Το πιο εντυπωσιακό τμήμα του υδραγωγείου είναι η υδατογέφυρα (τοξοστοιχία) που σώζεται στη Μόρια, σε μήκος 170μ., μέγιστο ύψος 26μ. Συνίσταται από 17 πεσσούς κατασκευασμένους κατά το έμπλεκτο σύστημα, από λαξευτούς

λιθόπλινθους, ενώ τα τόξα της ανώτερης τοξοστοιχίας –που έφεραν τον υδατοαγωγό- ήταν κατασκευασμένα από συμπαγείς οπτόπλινθους. Οι πεσσοί και οι θολίτες των τόξων είναι από ντόπιο μάρμαρο.

Εξ αιτίας εκτεταμένων δομικών προβλημάτων, όπως η διάβρωση του δομικού υλικού και οι έντονες μηχανικές καταπονήσεις του φορέα διαχρονικά, κατέρρευσαν στο παρελθόν λίθινα τόξα της μεσαίας τοξοστοιχίας και διαταράχθηκε η συνοχή των πεσσών. Με χρηματοδότηση από το Γ' ΚΠΣ (2000-2006) η Διεύθυνση Αναστήλωσης Αρχαίων Μνημείων υλοποίησε το έργο «Αναστήλωση – Στερέωση – Αποκατάσταση Ρωμαϊκού Υδραγωγείου Μόριας» με στόχο την στερέωση μέρους των τόξων και των πεσσών του υδραγωγείου. Το έργο ολοκληρώθηκε το 2004.

Εν τούτοις, η επί σειρά ετών έκθεση του μνημείου στις καιρικές συνθήκες, το ανάγλυφο του εδάφους (θεμελίωση σε κοίτη χειμάρρου) και κυρίως η αυξημένη σεισμική δραστηριότητα το τελευταίο διάστημα στην περιοχή της Λέσβου, συνέβαλαν στην απομείωση της αντοχής και της ευστάθειας του υδραγωγείου. Εξ αιτίας των τελευταίων σεισμών που έπληξαν τον χώρο, παρουσιάστηκε εμφανής υποχώρηση των θολιτών του κεντρικού τόξου της υδατογέφυρας, με αποτέλεσμα να πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα για να διασφαλιστούν κρίσιμες περιοχές του μνημείου.

Η αντίδραση του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού ήταν άμεση. Με απόφαση της Λίνας Μενδώνη χρηματοδοτήθηκε με 90.000 ευρώ η αρμόδια Διεύθυνση Αναστήλωσης Αρχαίων Μνημείων προκειμένου να προβεί στην σύνταξη μελέτης για την αξιολόγηση της κατάστασης του υδραγωγείου, στην τοπογραφική τεκμηρίωση και φωτογραμμετρική αποτύπωση του καθώς και στη λήψη άμεσων μέτρων εξασφάλισής του.

Παράλληλα, με νέα απόφαση της Υπουργού επιχορηγείται με 30.000 ευρώ η Εφορεία Αρχαιοτήτων Λέσβου, προκειμένου να προβεί στον καθαρισμό του χώρου, στην απομάκρυνση των ακατάλληλων και σκουριασμένων ικριωμάτων και στην περιφράξη του μνημείου. Τέλος, καθώς το μνημείο βρίσκεται σε αναπαλλοτρίωτο έδαφος, η Εφορεία Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με την Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟΑ ετοιμάζει τον φάκελο της απαλλοτρίωσης, προκειμένου να εισαχθεί άμεσα για την κατά νόμον γνωμοδότηση στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο».

Πρέπει να τονιστεί ότι το Υπουργείο Πολιτισμού έχει καταγράψει το διάστημα 2019-2026 πολύ σημαντικά αποτελέσματα σε όλους τους τομείς αρμοδιότητάς του. Κομβικό ρόλο σε αυτό το γεγονός έχει αποτελέσει η ηγεσία της Υπουργού κ. Λίνας Μενδώνη, εξαιρετης επιστήμονος, ταγμένης στην υπηρεσία του πολιτισμού της χώρας μας που αθόρυβα, σεμνά, πολύ εργατικά, πολύ μεθοδικά έχει επιτύχει πολλούς και δύσκολους στόχους σε όποια θέση και αν βρέθηκε.

Ως εισηγητής στη Βουλή των Ελλήνων τον Ιανουάριο του 2026 σε σχέδιο νόμου του Υπουργείου Πολιτισμού, και ως ένα μόνο παράδειγμα του σπουδαίου έργου που έχει επιτευχθεί, είχα αναφέρει ότι από το 2019 έως σήμερα έχουν δοθεί στο κοινό 26 νέα ή πλήρως ανακαινισμένα μουσεία, ενώ προετοιμάζονται άλλα 28 που θα είναι έτοιμα το 2028.

Πρόσφατα επίσης, στα μέσα του Ιουνίου 2026, δέος και συγκίνηση προκάλεσε σε όλες και σε όλους η εικόνα του Παρθενώνα μετά το πέρας εργασιών αποκατάστασης, όπου για πρώτη φορά μετά από 220 χρόνια εμφανίστηκε ολοκληρωμένο το δυτικό αέτωμα.

Στο πλαίσιο όσων παρατέθηκαν, εκτιμάται ότι πρέπει άμεσα το Υπουργείο Πολιτισμού να προσεγγίσει με ενδιαφέρον, φροντίδα, ευαισθησία και ταχύτητα το οξύ ζήτημα της προστασίας, της αποκατάστασης και της ανάδειξης του ρωμαϊκού υδραγωγείου Μόριας. Τα μνημεία μας είναι οι πολιτιστικές μας ρίζες και η διάσωσή τους, η πρόνοια να συνεχίσουν να υπάρχουν στο μέλλον, κρατά ζωντανό τον πολιτισμό μας. Το αξίζει ο τόπος, το αξίζουν οι άνθρωποι.

Με βάση τα παραπάνω, ερωτάται η κυρία Υπουργός:

Ποιες αποφάσεις προτίθεται να λάβει και σε ποιες ενέργειες προτίθεται να προβεί ώστε να δρομολογηθεί άμεσα πρόγραμμα εκτέλεσης εργασιών με γνώμονα την προστασία, την αποκατάσταση και την ανάδειξη του ρωμαϊκού υδραγωγείου Μόριας;

Ο ερωτών Βουλευτής

Ιωάννης Καλλιάνος